

Alkoholfagligt Forum 23. maj 2007

Omsorgsforpligtelsen over for børn og unge – i teori og praksis- samt underretningspligten

Ankestyrelsen

Anbragte børn pr. 31. december

Årstal	Anbragte i alt	Heraf ved tvang
1996	11.631	1.083
1997	11.499	1.135
1998	12.672	1.238
1999	12.672	1.234
2000	13.641	1.288
2001	14.170	1.290
2002	14.363	1.335
2003	14.131	1.237
2004	14.074	1.222
2005	13.945	1.191

Tvangssager i Ankestyrelsen

Årstal	Indgåede	Mødebehandlede
1997	414	328
1998	509	423
1999	494	437
2000	560	477
2001	529	468
2002	484	415
2003	476	400
2004	445	367
2005	464	397
2006	515	421

Sundhedsloven

LOV nr. 546 af 24/06/2005

§ 40. En patient har krav på, at sundhedspersoner iagttager tavshed om, hvad de under udøvelsen af deres erhverv erfarer eller får formodning om angående helbredsforhold, øvrige rent private forhold og andre fortrolige oplysninger, jf. dog reglerne i dette kapitel.

Sundhedsloven

LOV nr. 546 af 24/06/2005

§ 43. Med patientens **samtykke** kan sundhedspersoner til andre formål end behandling videregive oplysninger om patientens helbredsforhold, øvrige rent private forhold og andre fortrolige oplysninger til myndigheder, organisationer, private personer m.fl.

Stk. 2. Videregivelse af de i stk. 1 nævnte oplysninger kan **uden patientens samtykke** ske, når

1) det følger af lov eller bestemmelser fastsat i henhold til lov, at oplysningen skal videregives og oplysningen må antages at have væsentlig betydning for den modtagende myndigheds sagsbehandling,

2) videregivelsen er nødvendig for berettiget varetagelse af en åbenbar almen interesse eller af væsentlige hensyn til patienten, sundhedspersonen eller andre eller

3) videregivelsen er nødvendig for, at en myndighed kan gennemføre tilsyns- og kontrolopgaver.

Stk. 3. Den sundhedsperson, der er i besiddelse af en fortrolig oplysning, afgør, hvorvidt videregivelse efter stk. 2 er berettiget.

Stk. 4. Såfremt der videregives oplysninger efter stk. 2, nr. 2, skal den, oplysningen angår, snarest muligt herefter orienteres om videregivelsen og formålet hermed.

Forvaltningsloven

Lov nr. 571 af 19/12/1985

§ 28. Oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold, herunder oplysninger om race, religion og hudfarve, om politiske, foreningsmæssige, seksuelle og strafbare forhold samt oplysninger om helbredsforhold, væsentlige sociale problemer og misbrug af nydelsesmidler og lignende, må ikke videregives til en anden forvaltningsmyndighed.

Stk. 2. Videregivelse af de i stk. 1 nævnte oplysninger kan dog ske, når

- 1) den, oplysningen angår, har givet **samtykke**,
- 2) **det følger af lov eller bestemmelser fastsat i henhold til lov, at oplysningen skal videregives**,
- 3) videregivelsen sker til varetagelse af private eller offentlige interesser, der klart overstiger hensynet til de interesser, der begrundet hemmeligholdelse, herunder hensynet til den, oplysningen angår, eller
- 4) videregivelsen er et nødvendigt led i sagens behandling eller er nødvendig for, at en myndighed kan gennemføre tilsyns- eller kontrolopgaver.

Stk. 3. ...

Stk. 4. Samtykke efter stk. 2, nr. 1, skal meddeles skriftligt og indeholde oplysning om, hvilken type oplysninger der må videregives, til hvem oplysninger må videregives og til hvilket formål. Kravet om skriftlighed kan dog fraviges, når sagens karakter eller omstændighederne i øvrigt taler derfor.

Stk. 5. Samtykke efter stk. 2, nr. 1, bortfalder senest et år efter det er givet.

Stk. 6.

Underretningspligt efter serviceloven

§ 154. Den, der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år fra forældres eller andre opdrageres side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, har pligt til at underrette kommunen.

Udvidet underretningspligt efter serviceloven

§ 153. Socialministeren kan i en bekendtgørelse fastsætte regler, hvorefter personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv, skal underrette kommunen, hvis de under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til forhold, der giver formodning om, at et barn eller en ung under 18 år har behov for særlig støtte.

Stk. 2. Socialministeren kan i en bekendtgørelse fastsætte regler om underretningspligt for andre grupper af personer, der under udøvelse af deres erhverv får kendskab til forhold, som bevirker, at der kan være anledning til foranstaltninger efter denne lov.

Stk. 3. Socialministeren kan i en bekendtgørelse fastsætte regler, hvorefter personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv, skal underrette kommunen, hvis de under udøvelsen af deres tjeneste eller hverv får kendskab til en gravid kvinde med alvorlige misbrugsproblemer, der giver formodning om, at der er behov for støtte. Socialministeren kan i en bekendtgørelse fastsætte tilsvarende regler for andre grupper, der under udøvelsen af deres erhverv får kendskab til sådanne forhold.

Stk. 4.

Stk. 5.

Bekendtgørelse om underretningspligt over for kommunen efter lov om social service BEK nr. 1240 af 05/12/2006

§ 1. Følgende personer har pligt til at underrette kommunen, når de i deres virke bliver bekendt med forhold for et barn eller en ung under 18 år, der må give formodning om, at barnet eller den unge har behov for særlig støtte:

- 1) Offentligt ansatte og andre med offentlige hverv,
- 2) læger, der ikke er omfattet af nr. 1,
- 3) ...
- 4) ...
- 5) ...

§ 2. Underretningspligten efter § 1 foreligger, når

- 1) barnet eller den unge har vanskeligheder i forhold til de daglige omgivelser, skolen eller samfundet eller i øvrigt lever under utilfredsstillende forhold, eller
- 2) der er behov for støtte på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Stk. 2. **Underretningspligten indtræder**, når der ikke er rimelig mulighed for gennem egen virksomhed i tide at afhjælpe vanskelighederne, herunder gennem rådgivning og vejledning af forældrene og barnet eller den unge samt gennem dialog og samarbejde eventuelt med henblik på inddragelse af kommunen.

Stk. 3. Ved vurderingen af, om der skal foretages underretning, må det tages i betragtning, at kommunalbestyrelsen

- 1) yder forældre med børn og unge eller andre, der faktisk sørger for et barn eller en ung, gratis familieorienteret rådgivning efter lovens § 11 samt
- 2) yder støtte, når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til et barns eller en ungs særlige behov for støtte, jf. lovens § 52.

Oplysningspligt

Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område LBK nr. 56 af 18/01/2007

§ 11 a. Myndigheden kan efter forudgående samtykke fra den, der søger om eller får hjælp, forlange, at andre offentlige myndigheder, uddannelsesinstitutioner, sygehuse, læger, psykologer, autoriserede sundhedspersoner i øvrigt og personer, der handler på disses ansvar, arbejdsløsheds-kasser, pengeinstitutter, arbejdsgivere og private, der udfører opgaver for det offentlige, giver oplysninger om den pågældende, der er nødvendige for at behandle sagen. Dette gælder også oplysninger om en persons rent private forhold og andre fortrolige oplysninger, ligesom myndigheden kan indhente lægejournaler, sygehusjournaler eller udskrifter heraf. Myndigheden kan forlange, at der optages retsligt forhør i overensstemmelse med retsplejelovens § 1018, hvis oplysningerne ikke videregives.

Stk. 2.

Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område LBK nr. 56 af 18/01/2007

§ 11 c. Hvis det er nødvendigt for sagens behandling, kan kravet om samtykke efter § 11 a, stk. 1 og 3, fraviges i sager om

- 1) særlig støtte til børn og unge efter kapitel 11 i lov om social service, hvor myndighederne kan påbegynde en sag eller træffe afgørelse uden forældrenes samtykke, samt i forbindelse med undersøgelser efter § 50 i lov om social service,
- 2) ...

Stk. 2. Hvis det er nødvendigt for behandlingen af en sag efter stk. 1, nr. 1, kan myndigheden desuden uden samtykke anmode private, der har kendskab til forholdene, om at give oplysninger, der er nødvendige for at behandle sagen. Myndigheden skal ved anmodningen gøre opmærksom på, at den adspurgte ikke er forpligtet til at svare.

Stk. 3. I sager efter stk. 1, nr. 1, kan myndigheden uden samtykke forlange oplysninger efter § 11 a, stk. 1, og indhente oplysninger efter § 11 c, stk. 2, om personer, der er part i sagen, samt om forældremyndighedsindehaverens samlever eller ægtefælle.

Stk. 4. Myndigheden skal uanset adgangen til at indhente oplysninger uden samtykke, jf. stk. 1-3, forsøge at få samtykke til at indhente oplysningerne.

Sammenfatning af regelgrundlaget

Udgangspunktet:	Tavshedspligt
Modifikation 1:	Samtykke
Modifikation 2:	Skærpet underretningspligt (ret til at videregive oplysninger)

Skal underrette hvis kendskab til forhold, der giver formodning om, at et barn eller en ung under 18 år har behov for særlig støtte

Barnet eller den unge har vanskeligheder i forhold til de daglige omgivelser, skolen eller samfundet eller i øvrigt **lever under utilfredsstillende forhold**

Modifikation 2.	Pligt til at udlevere oplysninger
-----------------	-----------------------------------

Hvad sker der når kommunen er blevet underrettet

- Kommunen skal undersøge, om der er behov for støtte
F.eks. indhente oplysninger fra skole eller daginstitution
- Forældrene orienteres om underretningen
- Kommunen skal senest 6 dage efter modtagelse af underretning sende en bekræftelse på modtagelsen

Hvis kommunen antager, at barnet eller den unge trænger til særlig støtte træffes afgørelse om at undersøge barnets forhold.

- Afgørelsen om undersøgelse træffes med samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge over 15 år

Hvis forældremyndighedsindehaveren eller den unge over 15 år ikke giver samtykke, kan undersøgelsen gennemføres uden samtykke

Hvad skal kommunens undersøgelse omfatte- 1

- Når barnet/den unge antages at trænge til særlig støtte
- Med samtykke fra indehaveren af forældremyndigheden og den unge, der er fyldt 15 år
- Tværfaglig, helhedsorienteret og målrettet undersøgelse
- Afdække ressourcer og problemer hos barnet, familien og netværket
- For unge, der er fyldt 15 år afdække de særlige forhold, der skal indgå ved valg af indsats for denne aldersgruppe

Serviceovens § 50

Hvad skal kommunens undersøgelse omfatte- 2

Undersøgelsen skal omfatte barnets eller den unges:

- Udvikling og adfærd
- Familieforhold
- Skoleforhold
- Sundhedsforhold
- Fritidsforhold og venskaber
- Andre relevante forhold

Serviceovens § 50

Hvad skal kommunens undersøgelse omfatte- 3

- Allerede foreliggende viden bør inddrages
- Kommunen kan lade barnet/den unge undersøge af en læge eller en autoriseret psykolog
- Forældre bør inddrages i valg af undersøger
- Familiens aktive medvirken

Serviceovens § 50

Hvad skal kommunens undersøgelse omfatte- 4

- Undersøgelsen skal gennemføres så skånsomt, som forholdene tillader
- Undersøgelsen skal danne grundlag for vurdering af behov for støtteforanstaltninger
- Holdningen hos forældremyndighedsindehaveren og barnet eller den unge til støtte skal fremgå af undersøgelsen
- Mulighed for at indhente eksisterende oplysninger til en undersøgelse, selv om der ikke (længere) er et samtykke til undersøgelsen

Serviceovens § 50

Hvad skal kommunens undersøgelse omfatte- 5

- Undersøgelsen skal være afsluttet hurtigst muligt og senest 4 måneder efter kendskab til behov for særlig støtte
- Eventuelt foreløbig vurdering indenfor 4 måneder, eventuelt akut hjælp
- Pligt til at vurdere behov for særlig støtte til eventuelle andre børn i familien

Serviceovens § 50

Hvilke foranstaltninger kan kommunen iværksætte

- Konsulentbistand
- Dagtilbud, ungdomsklub, uddannelse
- Praktisk, pædagogisk eller anden støtte i hjemmet
- Familiebehandling eller behandling af barnets eller den unges problemer
- Døgnophold for forældre og barn
- Aflastningsordning
- Personlig rådgiver for barnet eller den unge
- Fast kontaktperson for barnet eller den unge eller for hele familien
- Anbringelse af barnet eller den unge
- Formidling af praktiktilbud for barnet eller den unge
- Anden hjælp – rådgivning, behandling eller praktisk pædagogisk støtte

Serviceovens § 52

Foranstaltninger

	2004	2005
Personlig rådgiver	941	939
Fast Kontaktperson	2.934	3.388
Aflastning	7.752	8.084
Økonomisk støtte til kostskole / efterskole	3.241	3.247
Praktikophold	520	376
Forebyggende foranstaltninger i alt	15.082	15.813

Hvilke foranstaltninger kan iværksættes uden samtykke

- Undersøgelse af et barn eller en ung under ophold på institution (§ 51)
- Anbringelse uden samtykke (§ 58)

Hvis kommunen ikke handler

Det sociale nævn eller Ankestyrelsen kan bl.a. træffe afgørelse om, at der skal iværksættes en undersøgelse (§ 65)

Ankestyrelsen kan herudover træffe beslutning om

- Undersøgelse af et barn eller en ung under ophold på institution (§ 51)
- Anbringelse uden samtykke (§ 58)

Betingelsen for at det sociale nævn eller Ankestyrelsen kan træffe afgørelse er, at kommunen ikke foretager det fornødne

Alle kan underrette det sociale nævn eller Ankestyrelsen